

Huvudman

Umeå kommun
skolkontoret@umea.se

Ärendet

Tillsyn av gymnasieskolan Maja Beskowgymnasiet i Umeå kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Umeå kommun att senast den **2022-10-28** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende bristerna. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Umeå kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Umeå kommun ska vidta följande åtgärder

Utredning av elevers ordningsstörande beteende och regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen

1. Se till att rektorn startar en utredning för varje elev som vid upprepade tillfällen stör ordningen i undervisningen eller om en elev gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Med utgångspunkt i vad som framkommit i utredningen skall rektorn sedan se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas (5 kap. 9-10 §§ skollagen).

Uppgifter om vilka elever som identifierats där utredning startats ska insändas till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. Det ska av redovisningen även framgå om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda och vilka åtgärder som aktualiserats.

2. Rektorn ska säkerställa att samtliga lärare tillsammans med eleverna utvecklar regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen (Läroplan för gymnasieskolan (2011:144), (Lgy 11) 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar).

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Umeå kommun en anmärkning avseende brister rörande uppföljning av ordningsregler och skolans plan mot kränkande behandling.

Umeå kommun ska senast den **2022-10-28** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar som avser introduktionsprogrammet språkintröduktion.

Om ärendet

Skolinspektionen har under våren 2022 inlett en tillsyn av Maja Beskowgymnasiet i Umeå kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Maja Beskowgymnasiet följer gällande bestämmelser om *Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling* avseende ekonomiprogrammet samt författningarnas krav gällande introduktionsprogrammet språkintröduktion.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt genom lektionsobservationer den 13–23 maj 2022. Som en del av tillsynen har även dokumentation från huvudmannen granskats, bland annat skolenhetens plan mot kränkande behandling och dokumenterat kvalitetsarbete. Huvudmannen har givits möjlighet att yttra sig över allt underlag av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen

och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Enligt rektorn finns ordningsregler på skolan som rektorn beslutat om i ett forum där elevrepresentanter finns representerade. Ordningsreglerna utgörs enligt rektorn bland annat av regler avseende "Tidsrespekt", "Upptredande" och "Rätt utrustning" (TUR). Enligt såväl rektorn som personalen samt eleverna följs dock ordningsreglerna inte upp med någon systematik. Enligt eleverna känner de inte riktigt till vilka ordningsreglerna är, och enligt såväl eleverna som lärarna efterlevs ordningsreglerna inte, vilket även bekräftas av de lektionsobservationer Skolinspektionen genomfört.

Enligt såväl lärarna som eleverna och skolledningen utvecklar lärarna inte regler för arbetet och samvaron i de egna elevgrupperna. Enligt rektorn används inte andra regler än skolans gemensamma ordningsregler och enligt lärarna har de inte fört diskussioner med eleverna i de klasser de undervisar om vilka regler som ska gälla under lektionerna.

Av intervjuer med skolledning, lärare, elevhälsa och elever framgår att det finns grupper av pojkar i samtliga klasser på ekonomiprogrammet som stör andra elever genom att prata högt under lektionerna, vilket bekräftas av Skolinspektionens lektionsobservationer. Enligt elever i år 3 är det näst intill omöjligt att fokusera på lektionsinnehållet när undervisningen sker i helklass. De ger exempel på ämnen och kurser där upp emot hälften av eleverna i klassen inte arbetar under lektionerna utan ägnar sig åt att göra motstånd gentemot lärarna. Lärarna säger att det finns elever som har ett återkommande ordningsstörande beteende och där orsakerna till detta beteende borde ha utretts. Lärarna uppger emellertid att de inte vet om rektorn startar en utredning om en elev återkommande stör ordningen och att de inte känner till något exempel på att skolan utrett orsaker till en elevs ordningsstörande beteende. Enligt rektorn har delar av det som framkommit i elev- och lärarintervjuer inte kommit till skolledningens kännedom. Enligt elevhälsan och rektorn går elevhälsoteamet regelbundet igenom alla elever tillsammans med mentorerna och det framkommer då ibland att elever upprepat stör ordningen, även om det enligt rektorn inte sker särskilt ofta. Enligt elevhälsan startar rektorn inte en utredning av orsaker till beteendet hos elever som vid upprepade tillfällen stör ordningen, och rektorn uppger att hen aldrig startat en sådan utredning.

Av intervjuer med lärare och elever framgår att lärarna inte använder sig av disciplinära åtgärder. Det har förekommit vid enstaka tillfälle och berörd lärare har då dokumenterat händelsen.

Av intervjuer med elever, lärare, elevhälsa och skolledningen framgår att skolan kartlägger elevernas upplevelse av trygghet genom trygghetsvandringar, skolsköterskans hälsokontroller och en årlig elevenkät. De ger också exempel på åtgärder som skolan genomfört med anledning av vad som därigenom framkommit. Skolinspektionen har tagit del av skolenhetens plan mot kränkande behandling för läsåret 2021/22. Den innefattar bland annat åtgärder som avses att genomföras under läsåret för att förebygga kränkande behandling av elever, en redogörelse för åtgärder som genomförts under föregående läsår, samt rutiner för det fall en elev utsatts för kränkande behandling.

Enligt rektorn upprättas skolans plan mot kränkande behandling av rektorn och biträdande rektorn tillsammans med ledningen för elitidrottsgymnasiet, medan elevernas medverkan i arbetet med planen mot kränkande behandling sker genom mentorerna. I intervjuer med elever säger de dock att de inte känner till innehållet i planen mot kränkande behandling. Vissa av dem har hört att det finns en plan men inte sett den. Andra elever säger att planen tagits upp med elever i början av föregående läsår men inte diskuterats sedan dess. Enligt vissa elever känner de alls inte till att skolan har en plan mot kränkande behandling. Lärare och mentor för ekonomiprogrammet uppger att elevernas uppfattning om att vissa elever inte känner till skolans plan mot kränkande behandling nog stämmer och att mentorerna inte har något uppdrag att presentera sådant för eleverna.

Skolledning, lärare och elever beskriver att det förekommer få kränkningar på skolan, att personalen agerar då en elev utsätts för kränkande behandling och att anmälningsskyldigheten till rektor och huvudman efterlevs. Det framgår vidare att händelser av kränkande behandling utreds av rektorn. Av intervju med skolledningen framgår också att skolan gör en anmälan till socialnämnden om rektorn eller personalen får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa.

Rättslig reglering

Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero (5 kap. 3 § skollagen).

Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. Rektorn beslutar om ordningsregler (5 kap. 5 § skollagen).

Läraren tillsammans med eleverna ska utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen (Lgy 11, 2.2 Normer och värden).

Om en elev i gymnasieskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare företeelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas (5 kap. 9 § skollagen).

Med utgångspunkt i vad som framkommit vid en utredning enligt 9 § första stycket ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende (5 kap. 10 § skollagen).

Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan (6 kap. 8 § skollagen).

Planen mot kränkande behandling ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av eleverna vid skolan (6 kap. 8 § skollagen och 2 § förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar att rektorn har beslutat om ordningsregler för skolan och att ordningsreglerna har tagits fram under medverkan av elevrådsrepresentanter. Skolinspektionen bedömer dock att det är en brist att ordningsreglerna inte följts upp med någon systematik. Vidare bedömer Skolinspektionen att det är en brist att lärarna inte tillsammans med eleverna utvecklar regler för arbetet och samvaron i de egna elevgrupperna.

Skolinspektionen bedömer vidare att skolans rutiner för att utreda elevers upprepade ordningsstörande beteende brister. För att rektorn ska kunna fullgöra sin skyldighet att vid behov utreda orsakerna till elevers upprepade ordningsstörande är det viktigt att det finns fungerande rutiner för hur rektorn ska få kännedom om sådant beteende. Av utredningen i ärendet framgår emellertid att upprepat ordningsstörande beteende sällan kommer till rektorns kännedom trots att det finns flera elever som återkommande stör ordningen. Det framgår vidare att rektorn inte sett till att det startats en utredning där saken utretts i det fall rektorn fått kännedom om att en elev upprepat stört ordningen.

Vidare bedömer Skolinspektionen att det finns brister i skolenhetens arbete med planen mot kränkande behandling. Av utredningen framgår att planen mot kränkande behandling inte upprättas och följs upp under medverkan av eleverna på skolenheten.

Av utredningen framgår inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav avseende beslut om disciplinära åtgärder i den mån sådana tillämpas. Det framkommer inte heller annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav gällande skyldigheten att anmäla och utreda uppgifter om att en elev upplevt sig utsatt för kränkande behandling samt skyldigheten att göra en anmälan till socialnämnden vid misstanke om att ett barn far illa.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Umeå kommuns verksamhet vid Maja Beskowgymnasiet uppfyller inte författningarnas krav vad gäller lärarnas skyldighet att tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i de egna elevgrupperna samt rektorns skyldighet att utreda orsakerna till elevers upprepade ordningsstörande beteende. Det finns därför skäl att förelägga Umeå kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna. _____

Skolinspektionen får istället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Umeå kommuns verksamhet vid Maja Beskowgymnasiet uppfyller inte författningarnas krav vad gäller uppföljning av ordningsregler samt att skolans plan mot kränkande behandling inte upprättas och följs upp under medverkan av eleverna. Det framgår emellertid att skolans arbete med ordningsregler och planen mot kränkande behandling uppfyller författningarnas krav i vissa, men inte alla, delar. Skolinspektionen bedömer bristerna i denna del som mindre allvarliga och finner därför skäl att tilldela Umeå kommun en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Introduktionsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med rektorn samt studie- och yrkesvägledare och mentor vid introduktionsprogrammet språkintrödnin framgår att Umeå kommun indelat studerande vid språkintrödnin i fyra nivåer baserat på elevernas kunskaper i svenska och att utbildningen för elever i nivå tre och fyra genomförs på Maja Beskowgymnasiet. Intag till skolenheten sker kontinuerligt under läsåret för att elever så snart som möjligt ska komma vidare i sin utbildning.

För varje elev som inte redan har en upprättad individuell studieplan vid mottagandet upprättar studie- och yrkesvägledaren en sådan. Detta sker antingen inför, eller senast samma vecka som, mottagandet. Den individuella studieplanen baserar sig på en bedömning av elevens kunskaper. Bedömningen görs med stöd av Skolverkets kartläggningsmateriel, vilket innefattar elevens bakgrund, skolerfarenheter, språk- och ämneskunskaper och eventuella yrkeserfarenheter.

Utifrån bedömningarna av elevernas kunskaper, samt deras mål med utbildningen, läser eleverna olika antal grundskoleämnen och i olika omfattning, samt i vissa fall gymnasiekurser. Detta framgår också av de individuella studieplaner Skolinspektionen tagit del av. Elevernas individuella studieplaner följs upp

tillsammans med studie- och yrkesvägledare var tredje vecka och revideras då utifrån hur studierna fortlöper för respektive elev.

Huvudmannen har en plan för utbildningen där uppgifter om syfte, huvudsakligt innehåll och längd avseende språkintröduktion framgår.

Rättslig reglering

När en nyanländ elev tas emot till språkintröduktion ska elevens kunskaper bedömas, om en sådan bedömning inte är uppenbart onödig. Bedömningen ska göras skyndsamt så att en individuell studieplan kan upprättas för eleven inom två månader från mottagandet. Resultatet av bedömningen ska ligga till grund för den individuella studieplanen (17 kap. 14 a § skollagen).

Huvudmannen ska fortlöpande bedöma elevens kunskapsutveckling för att eleven så snart som möjligt ska komma vidare i sin utbildning (6 kap. 7 § gymnasieförordningen).

Språkintröduktion ska innehålla undervisning i grundskoleämnena svenska eller svenska som andraspråk. Undervisning i enbart dessa ämnen kan bedrivas under en kort inledande period. I övrigt ska språkintröduktion utformas utifrån de bedömningar som ska göras enligt 7 § och innehålla de ämnen och kurser som eleven behöver för sin fortsatta utbildning. Utbildningen får innehålla grundskoleämnena som eleven inte har godkända betyg i och kurser i gymnasieämnena. Språkintröduktion får kombineras med kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare och motsvarande utbildning vid folkhögskola. Även andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling får ingå i utbildningen (6 kap. 8 § gymnasieförordningen).

Utbildningen på ett introduktionsprogram ska följa en plan för utbildningen som beslutats av huvudmannen. Utbildningsplanen ska innehålla uppgifter om utbildningens syfte, huvudsakliga innehåll och längd. För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan (17 kap. 7 § skollagen och 1 kap. 7 § gymnasieförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av utredare Maud Karlström

Utredare Lena Johansson har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Isabelle Brännlund och jurist Ellen Sjögren medverkat.